

251024

Jan Karlsson

Gryaab AB, Box 8984, 402 74 Göteborg, [031-64 74 00](tel:031-647400), gryaab.se

Informationsärende Hemställan om ställningstagande Inriktningsbeslut ny inloppspumpstation

Ärendet om inriktningsbeslut och bemyndigande för styrelsen att fatta genomförandebeslut avseende byggnation av en ny pumpstation inom ramen för projektprogrammet Nya Rya ska upp för styrelsebeslut den 5 december 2025.

Styrelsen får nu ett utkast av beslutsunderlaget för information. Ärendet är ett utkast och kan komma att ändras.

Beslutsunderlag

Preliminärt inför Styrelsen 251205

Telefon: [031 64 74 98](tel:031647498)

Diarienummer: 2023-00243

Mejladress: jan.karlsson@gryaab.se

Handläggare: Jan Karlsson

Hemställan om ställningstagande Inriktningsbeslut ny inloppspumpstation

Förslag till beslut

I styrelsen för Gryaab AB:

1. Att godkänna inriktningen för byggnation av en ny inloppspumpstation med en investeringsram på 2,6 miljarder kronor (penningvärde oktober 2025).
2. Att hemställa om kommunfullmäktige i ägarkommunernas ställningstagande till föreslagen inriktning enligt punkt 1.
3. Att hemställa om kommunfullmäktige i ägarkommunernas bemyndigande att Gryaab Ab får fatta genomförandebeslut för en ny inloppspumpstation i enlighet med huvudregeln i Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar.
4. Ärendet överlämnas i enlighet med Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning till Stadshus för yttrande och för vidarebefordran till Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige i Göteborgs Stad för vidare hantering.
5. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i övriga delägarkommuner för vidare hantering.

Sammanfattning

För att kunna möta den växande befolkningen i ägarkommunerna och förväntade skärpta miljökrav behöver Ryaverkets kapacitet utökas och Gryaab har därför startat projektprogram Nya Rya. Nya Rya avser det sammantagna projektet med att bygga ut

och komplettera Gryaabs anläggning så att bolaget klarar att uppnå kommande miljötillståndskrav och ökad belastning. Styrelsen fattade i maj 2022 beslut om inriktning och finansieringsmodell för projektprogrammet. Gryaabs åtta ägarkommuner har tagit ställning till beslutet och tillstyrkt det.

För att kunna möta förväntat anslutna personer och flöden behöver Ryaverket kompletteras med en ny inloppspumpstation. Utredningar visar att Ryaverkets totala flödeskapacitet behöver vara minst 20 m³/s. Gryaabs nuvarande inloppspumpstation är dimensionerad för en kapacitet av 15 m³ /s och när en eller flera pumpar inte fungerar är kapaciteten lägre. Inloppspumpstationen saknar även redundans vilket bland annat påverkar möjligheterna till besiktning eller större underhållsarbeten. Om Gryaab inte kan ta emot flödena kommer utsläpp av orenat avloppsvatten (bräddning) behöva ske, framförallt i Göta älv. Gryaab saknar möjlighet att brädda på plats. Om bräddningen inte skulle fungera eller om verksamheten utsätts för väldigt höga flöden på en kort tid så kommer verksamheten utsättas för säkerhets- och arbetsmiljörisker som skulle kunna leda till att delägarkommunerna står helt utan avloppsvattenrening.

Det saknas reella alternativ för att uppnå effektmålen ökad kapacitet och driftsäkerhet som en ny inloppspumpstation skulle ge.

Projektet att komplettera Ryaverket med en ny inloppspumpstation är ett delprojekt inom Nya Rya. Styrelsen har bedömts kunna fatta mindre investeringsbeslut för projektprogrammet inom ramen för ovan nämnda inriktningsbeslut. Investeringskostnaden för en ny inloppspumpstation är dock av den storleken att det bedöms vara av principiell beskaffenhet och ska därför hemställas alla delägares kommunfullmäktige.

Mot bakgrund av att kommunfullmäktige i alla delägarkommuner tagit ställning till Gryaabs inriktningsbeslut rörande kapacitetsökning som inkluderar en ny inloppspumpstation och då förutsättningarna för det fortsatta planeringsarbetet avseende innehåll, tid och ekonomi framgår av nu aktuellt ärende rekommenderar Gryaab att det inte ställs krav på ett genomförandebeslut i kommunfullmäktige och hemställer om kommunfullmäktige i ägarkommunernas bemyndigande att Gryaab Ab får fatta genomförandebeslut för en ny inloppspumpstation i enlighet med huvudregeln i Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar.

Styrelsen föreslås alltså bemyndigas att få fatta genomförandebeslut inom ramen för 2,6 miljarder kronor. Ramen för inriktningsbeslutet innehåller ett risktillägg på cirka 23 % och den faktiska investeringen för den nya inloppspumpstationen förväntas alltså bli lägre än vad ramen medger.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Investeringskostnaden för den nya pumpstationen är bedömd till högst 2,6 miljarder kronor (penningvärde oktober 2025) och är en del av projektprogram Nya Rya.

Investeringen har tagits upp i den ekonomiska långtidsprognosen. I investeringskostnaden finns en riskreserv med 480 miljoner kronor.

Investeringen kommer, i enlighet med beslut om inriktning och finansieringsmodell för projektprogram Nya Rya som tillstyrkts av alla delägarkommuner, finansieras genom ett ovillkorat aktieägartillskott motsvarande 10 % av den totala investeringskostnaden beräknat utifrån kommunens ägarandel i Gryaab AB samt resterande del genom extern upplåning genom Göteborgs Stads koncernbank.

Investeringen kommer alltså leda till ökade lånekostnader för bolaget men då dessa finansieras genom va-avgiften bedöms risken för Gryaab som bolag som låg. Gryaab arbetar aktivt för att minimera påverkan för taxekollektivet i allt arbete gällande investering av kapacitetsutveckling av Ryaverket. Det sker bland annat genom att säkerställa aktuella befolknings- och flödesprognoser så att Nya Rya byggs för rätt kapacitet. Gryaab utreder även en etappvis utbyggnad som tar hänsyn till kommande befolkningstillväxt och arbetar aktivt med att påverka delägarkommunerna i arbetet med att minska tillskottsvattnet (vatten som inte är spillvatten från hushållen till exempel regnvatten) till Gryaab. Nya Rya kommer att behöva byggas även om tillskottsvattnet minskar, en minskning kan ge en fördel vid dimensioneringen av anläggningen.

Investeringsutgiften kommer att börja belasta Gryaabs resultaträkning i samband med att den nya pumpstationen tas i drift, vilket beräknas ske år 2035. Beslutet för det ovillkorade aktieägartillskottet beräknas fattas år 2027/2028. Vid antagandet om investeringsramen 2,6 miljarder kronor, en ränta på 3,5 % och en avskrivningstid på 50 år blir den initiala kapitalkostnaden (ränta och avskrivningar), som ska finansieras via avgifterna, cirka 98 miljoner kr per år. Det innebär en ökad avgift om cirka 106 kr per ansluten person och år.

Gryaabs resultat kommer också att successivt belastas med räntekostnader under anskaffningsperioden, då ränteutgifterna inte aktiveras i investeringsvolymen.

Nödvändiga kostnader

Gryaabs nuvarande miljötillstånd sträcker sig till år 2036, innan dess behöver en utbyggd rening vara på plats. Befintlig anläggning på Ryaverket klarar inte de krav som förväntas enligt ansökan om nytt miljötillstånd. Investeringen bedöms som nödvändig för att kunna möta förväntade reningskrav och prognosticerad befolkningsmängd i Gryaabs ägarkommuner. Kostnaden är därför nödvändig enligt lagen om allmänna vattentjänster.

Bedömning ur ekologisk dimension

Gryaabs nuvarande miljötillstånd sträcker sig till år 2036 och anger tydliga förväntningar på strängare reningskrav efter det. Kraven avser bland annat hur mycket fosfor, kväve och syreförbrukande organisk substans (BOD) som får släppas ut med det behandlade avloppsvattnet. Miljöprövningsdelegationens förväntningar på reningsvillkor för syreförbrukande organisk substans (BOD), kväve och fosfor är styrande för projektprogram Nya Rya tillsammans med dimensionerande inkommande flöden.

Genom utbyggnad av ny pumpstation ökar den totala pumpkapaciteten och man uppnår redundans till befintlig pumpstation. En ny pumpstation minskar risken för driftstopp med bräddning (tillfälligt utsläpp av orenat avloppsvatten) uppströms i ledningsnätet som följd samt säkerställer möjlighet till underhåll. Ett långvarigt driftstopp som medför omfattande bräddning kan medföra oönskade konsekvenser i sjöar och vattendrag till följd av att förhöjda halter av kväve, fosfor, BOD samt bakterier släpps ut. Utsläppet innebär även att skräp och lukt sprids i omgivningen kring utsläppet. Den nya pumpstationen planeras färdigställas år 2034/2035 och säkerställer därmed hög tillgänglighet innan år 2036.

Bedömning ur social dimension

En fungerade avloppsrening för ägarkommunerna är en förutsättning för bebyggelse- och stadsutveckling med nya detaljplaner för bostäder, verksamheter, med mera. Nya Rya kommer bidra till att ge ägarkommunerna möjlighet att växa.

Genom att minska risken för driftstopp, med oönskade effekter i sjöar och vattendrag som följd, förebyggs att friluftsliv med bad och andra aktiviteter i sjöar och vattendrag uppströms Ryaverket men också i kustnära zoner påverkas negativt. Vid ett långvarigt driftstopp kommer bräddning ske i sjöar och vattendrag som också är dricksvattentäkter för ägarkommunerna.

Genom en kapacitetsutveckling av Ryaverket möjliggörs för Gryaab att fortsätta ta emot spillvattnet från sina delägarkommuner även efter år 2036.

Samverkan

Ärendet har behandlats på lokalt samverkansgruppsmöte den 16 oktober och 27 november 2025.

Ärendet

Ärendet avser inriktningsbeslut och bemyndigande för styrelsen att fatta genomförandebeslut avseende byggnation av en ny pumpstation inom ramen för projektprogrammet Nya Rya.

Ärendet är av principiell beskaffenhet och kräver kommunfullmäktige i delägarkommunernas ställningstagande.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Gryaabs nuvarande miljötillstånd är tidsbegränsat till och med år 2036 och innehåller villkor på att bolaget ska utreda och ta fram en handlingsplan för hur Ryaverket ska anpassas för att i framtiden klara skärpta krav. Tillståndsgivaren har i miljötillståndet angivit att ett större reningsverk borde klara reningskrav som är betydligt högre än de krav Gryaab har idag. För att nå sådana utsläppshalter måste avloppsreningsverkets kapacitet ökas utöver vad som är möjligt inom verkets nuvarande område och process.

Förutom en förväntan om strängare utsläppskrav har befolkningen i Gryaabs delägarkommuner ökat kraftigt de senaste årtiondena. Den senaste befolkningsprognosen visar en ökning för Gryaabs delägarkommuner (exklusive Bollebygd) med 35 % fram till år 2055.

För att kunna möta den växande befolkningen i ägarkommunerna och förväntade skärpta miljökrav behöver Ryaverkets kapacitet utökas och Gryaab har därför startat projektprogram Nya Rya. Projektprogrammet avser det sammantagna projektet med att bygga ut och komplettera Gryaabs anläggning så att bolaget klarar att uppnå kommande miljötillståndskrav och ökad belastning.

Styrelsen fattade i maj 2022 beslut om inriktning och finansieringsmodell för projektprogram Nya Rya. Beslutet bedömdes vara av principiell beskaffenhet. Gryaabs åtta ägarkommuner har tagit ställning till beslutet och tillstyrkt det. Genom att Gryaabs ägarkommuner tillstyrkt beslutet har styrelsen getts möjlighet att fatta beslut inom ramen för inriktningsbeslutet.

Av tjänsteutlåtandet till inriktningsbeslutet för Nya Rya anges att Gryaab utreder byggnation av en ny inloppspumpstation i syfte att bland annat skapa ett säkrare reningssystem.

Byggnation av en ny inloppspumpstation

Förutsättningar

En inloppspumpstation har som huvudsaklig uppgift att transportera avloppsvatten vidare i systemet. När vattnet kommer till avloppsreningsverket behöver det pumpas upp till rätt nivå. En inloppspumpstation är även försedd med galler som tar bort större skräp innan pumpning.

Gryaab har idag en inloppspumpstation som togs i drift år 1972 och är dimensionerad för en kapacitet av 15 m³ /s. Nuvarande inloppspumpstation har för låg kapacitet för att klara framtida prognosticerade flöden med driftsäkerhet.

Vissa delar av den befintliga inloppspumpstationen är inte möjliga att besiktiga under drift. Det är inte heller möjligt att stänga av pumpstationen under en tid för att utföra besiktnings- eller större underhållsarbeten utan att ha en alternativ pumpstation i drift för att kunna förse reningsverket med avloppsvatten. Utifrån detta har det inkluderats i projektprogrammet Nya Rya att utreda alternativ för en ny inloppspumpstation på Ryaverket för att öka den totala pumpkapaciteten och skapa redundans till befintlig pumpstation.

Styrelsen fattade den 21 april 2023 och den 5 december 2025 beslut att godkänna investering av förprojektering och del av detaljprojektering av en ny pumpstation till en sammanlagd kostnad av 80 mkr. Beslutet har bedömts kunna fattas av styrelsen inom ramen för det ovan nämnda inriktningsbeslutet.

Utredningen

När Nya Rya startades upp 2021 tog Gryaab i samarbete med samtliga ägarkommuner fram flödes- och befolkningsprognoser. År 2023 uppdaterades och förfinades dessa prognoser i samarbete med Göteborgs stad Kretslopp och vatten, DHI, Sweco och Gryaab för åren 2035 och 2055. Prognoserna innebär att det finns scenarier för den minsta, troliga och maximala utvecklingen med avseende på befolkningstillväxt och flöden till Ryaverket, både för ett normalår och ett blött år.

Prognoserna som gjordes 2023 skiljer sig från de tidigare genom att en uppdaterad regional befolkningsprognos från Sweco har använts, nya scenarier för dricksvattenförbrukning från Kretslopp och vatten har tillhandahållits, samt vad som definieras som normalår respektive blött år har omdefinierats.

Därtill har påverkan av klimatförändringar på regn, havsnivåhöjning och ändringar i övrig tillförsel (spolvatten från vattenverk) räknats in i de prognostiserade tillskottsvattenflödena. För tillskottsvatten har modelleringsverktyget Future City Flow använts för att ta fram framtida flödesserier till Ryaverket. Klimatfaktorer har lagts på dagvattenavrinningen, vilket förenklat kan beskrivas som en ökning i intensitet i regnen. År 2026 kommer prognoserna ses över på nytt.

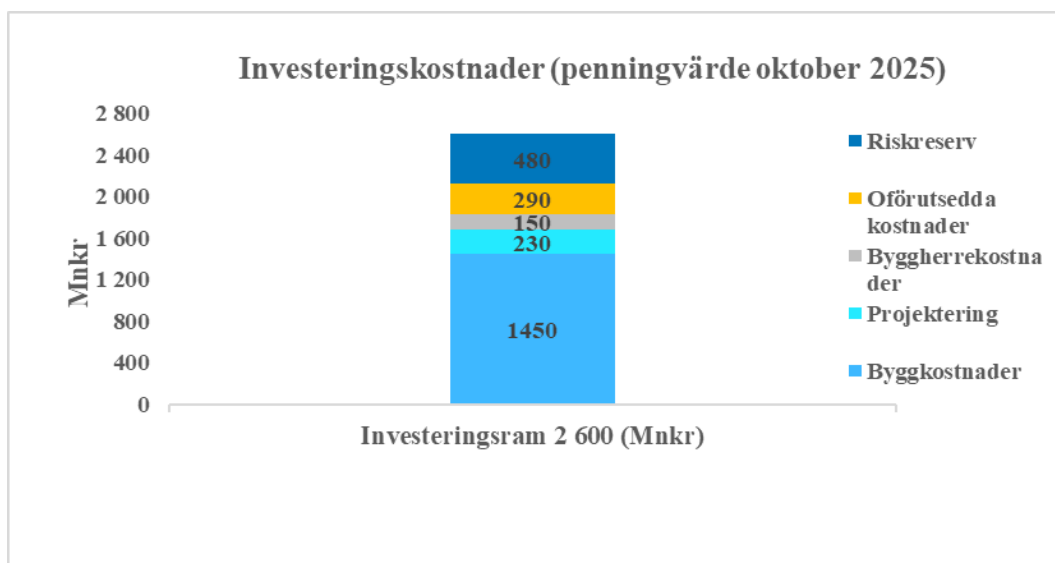
I arbetet med framtagning av dimensionerande underlag för Nya Rya har flödesprognoserna använts och de kommer även att användas framåt när prognoserna uppdateras. För att hantera risken att flödesutvecklingen blir högre än den troliga dimensioneras de nya anläggningsdelarna för maximal utveckling år 2055, blött år inklusive två extra kommuner. För att kunna möta det scenariot år 2055 har man rekommenderat att Ryaverkets totala kapacitet sätts till 20 m³/s.

Dimensionerande flöden för inloppspumpstationen, år 2055, visar inte bara att en hög maxkapacitet behövs utan även att en inloppspumpstation måste kunna hantera stora flödesvariationer inom intervallet 3-12 m³/s med god pumpenergi.

Förslag till inriktningsbeslut

Utifrån utredningen finns ett behov av att bygga en ny inloppspumpstation som komplement till befintlig inloppspumpstation. Inloppspumpstationen föreslås byggas i närheten av befintlig pumpstation. Den nya inloppspumpstationen ska ha en egen kapacitet på 12 m³/s. Tillsammans med befintlig inloppspumpstation uppnås en total pumpkapacitet på 27 m³/s. Övriga Ryaverket, till exempel kanaler och rening har dock en kapacitet på 20m³/s.

Investeringskostnaden är beräknad enligt följande.

Tidplan och process

Enligt framtagna tidplaner bedöms genomförandetiden för inloppspumpstationen till cirka åtta-nio år från byggstart. Inloppspumpstationen förväntas kunna driftsättas år 2034/2035.

Fas 1, projektering: 2025-2027

Fas 2, byggnation: 2027-2034

Fas 3, driftsättning: 2034-2035

Alternativ till en ny inloppspumpstation

För att kunna möta förväntat anslutna personer och flöden år 2055 behöver Ryavekets totala flödeskapacitet vara minst 20 m³/s. Gryaab nuvarande inloppspumpstation är dimensionerad för en kapacitet av 15 m³ /s och saknar redundans vilket bland annat påverkar möjligheterna till besiktning eller större underhållsarbeten. Det finns också en sårbarhet i att endast ha endast en och en äldre pumpstation.

En inloppspumpstation består av flera pumpar och när en eller flera pumpar går sönder eller på service blir den totala kapaciteten lägre än 15 m³ /s. Om Gryaab inte kan ta emot flödena kommer utsläpp av orenat avloppsvatten (bräddning) behövas, framförallt i Göta älv. Gryaab saknar möjlighet att brädda på plats. Om bräddningen inte skulle fungera eller om verksamheten utsätts för väldigt höga

flöden fort så kommer verksamheten utsättas för säkerhets- och arbetsmiljörisker som skulle kunna leda till att delägarkommunerna står helt utan avloppsvattenrening.

Ett alternativ till att hålla nere flödena är att minska mängden tillskottsvatten (vatten som inte kommer från hushållen, till exempel regnvatten) som kommer till Gryaab.

År 2017 genomfördes ett gemensamt arbete mellan Gryaab och Göteborgs stad Kretslopp och vatten i syfte att beräkna och värdera mängden tillskottsvatten.

Utredningen visade att åtgärder för att minska tillskottsvatten mängden inte är ett realistiskt eller kostnadseffektivt alternativ till att klara kapaciteten på Ryaverket. En omläggning av endast en del av systemet i Göteborg skulle kosta omkring en miljard kronor (penningvärde år 2017) men endast ge en marginell kostnadsnytta. En fullständig separering av ledningsnätet skulle dessutom ta minst 50 år att genomföra och därmed inte vara möjligt innan Gryaabs nuvarande tillstånd löper ut år 2036. Sedan utredningen genomfördes har Kretslopp och vatten kopplat bort flera större tillskottsvattenkällor och de enklare åtgärderna har redan genomförts.

Det saknas reella alternativ för att uppnå effektmålen ökad kapacitet och driftsäkerhet som en ny inloppspumpstation skulle ge.

Risker

Gryaab ser risker inom följande områden.

- Att ha rätt extern kompetens i rätt tid
- Att kvaliteten brister
- Att kostnaderna blir högre än förväntat
- Att projektet inte blir färdigt innan år 2036

Riskerna minskas genom följande åtgärder.

- Säkerställa att konsulter låser tid för projektet
- Löpande uppföljning och ombudsmöten
- Tredjepartsgranskning på kritiska delar där Gryaab saknar kompetens för granskning
- Följa upp avgränsningarna så att projektet inte ändrar funktion eller omfattning
- Tydliga beslutsunderlag och att fastställa beslut i de olika faserna

- Investeringsbudgeten är framtagen enligt Göteborgs stads modell för kalkyler KORP med en riskreserv på 23 %
- Löpande uppföljning av tidplanen

TED och ägarrådet

Ärendet har behandlats av Teknisk och ekonomisk delegation (TED) den 18 september och den 25 november 2025. Gryaabs ägarråd har haft ett inledande samråd rörande ärendet den 24 oktober och formellt samråd den 4 december 2025.

Bolagets bedömning

För att kunna möta förväntat anslutna personer och flöden år 2055 behöver Ryavekets totala kapacitet vara 20 m³/s. Gryaabs nuvarande inloppspumpstation är dimensionerad för en kapacitet av 15 m³/s och saknar redundans vilket bland annat påverkar möjligheterna till besiktning eller större underhållsarbeten. Det finns också en sårbarhet i att endast ha endast en och en äldre pumpstation. Det saknas reella alternativ för att uppnå effektmålen ökad kapacitet och driftsäkerhet som en ny inloppspumpstation skulle ge.

Gryaab ser utifrån den bakgrunden ett behov av att bygga en ny inloppspumpstation som komplement till den befintliga. Det är lämpligt att den nya inloppspumpstationen har en egen kapacitet på 12 m³/s. Kostnaden för investeringen är beräknad till högst 2,6 miljarder kronor (penningvärde oktober år 2025), vilket föreslås som investeringsram. Investeringen kommer leda till ökade lånekostnader för bolaget men då dessa finansieras genom va-avgiften bedöms risken för Gryaab som bolag som låg. Investeringen innebär en ökad VA-avgift inom taxan i ägarkommunerna. Gryaab arbetar aktivt för att minimera påverkan för taxekollektivet i allt arbete gällande investering av kapacitetsutveckling av Ryaverket.

Mot bakgrund av investeringens storlek bedömer Gryaab att ärendet är av principiell beskaffenhet. Ärendet hemställs därför i enlighet med Gryaabs ägardirektiv och kommunallagen (2017:725) till kommunfullmäktige i respektive delägarkommun för ställningstagande.

Av Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar framgår följande. Avseende ägarstyrda investeringar ska ställningstagande ske vid två skeden utifrån de övergripande planerings- och genomförandefaserna. Det ska ske genom ett

inriktningsbeslut och ett genomförandebeslut. Det första avser ett beslut eller ställningstagande i tidigt skede om inriktning för det fortsatta planeringsarbetet avseende innehåll, tid och ekonomi. Det andra avser ett beslut eller ställningstagande kring fastställande av ramar för innehåll, tid och ekonomi inför ett fortsatt genomförande.

Utgångspunkten är att beslutsprocessen ska omfatta både inriktnings- och genomförandebeslut för ägarstyrda investeringar. Huvudregeln är att kommunfullmäktige tar ställning endast till inriktningsbeslutet. Styrelse eller nämnd fattar genomförandebeslut om förutsättningarna vad avser tid, ekonomi eller omfattning/innehåll inte har förändrats väsentligt i förhållande till kommunfullmäktiges inriktningsbeslut. Det finns investeringar som är av sådan karaktär att det är skäligt att kommunfullmäktige ges möjlighet att ta ställning även inför ett genomförande. Därför ska stadsledningskontoret eller stadshus inför beredning av investeringsärendet till kommunstyrelse och till styrelsen för Stadshus AB värdera och föreslå eventuellt krav på genomförandebeslut i kommunfullmäktige.

Mot bakgrund av att kommunfullmäktige i alla delägarkommuner tagit ställning till Gryaabs inriktningsbeslut rörande kapacitetsökning som inkluderar en ny inloppspumpstation och då förutsättningarna för det fortsatta planeringsarbetet avseende innehåll, tid och ekonomi framgår av nu aktuellt ärende rekommenderar Gryaab att det inte ställs krav på ett genomförandebeslut i kommunfullmäktige och hemställer om kommunfullmäktige i ägarkommunernas bemyndigande att Gryaab Ab får fatta genomförandebeslut för en ny inloppspumpstation i enlighet med huvudregeln i Göteborgs Stads riktlinje för hantering av ägarstyrda investeringar.

Styrelsen föreslås alltså bemyndigas att få fatta genomförandebeslut inom ramen för 2,6 miljarder kronor. Ramen för inriktningsbeslutet innehåller ett risktillägg och den faktiska investeringen för den nya inloppspumpstationen förväntas alltså bli lägre än vad ramen medger.